

מראי מקומות - מועד קטן

ז.

דמצורע נוהג כאבל. וכ' דמדברי הרמב"ם אין ראי' מסוגיין דאסור להכנס לשום עגמת נפש משום ושמחת בחגך, דאפשר דרך צער של אבל, שהוא הפקעה של שמחת החג לגמרי, בזה צריך לזוהר (ואף דכתי' ושמחת בחגך, י"ל דס"ל להרמב"ם דקרא זה רק בא ללמדנו איזה פרטים שהוא חייב לעשות כדי להביא עצמו למצב של שמחה, כמו שתיית יין, או אכילת בשר שלמים, אבל אי"ז חיוב כללי להיות במצב של שמחה כל משך היו"ט). אבל לפי רש"י, דהאיסור הוא משום ושמחת בחגך [וכן ברמב"ם בפיה"מ], משמע דיש לזוהר גם שלא ליכנס לשום עגמת נפש בחג.

ז. בהסגר ראשון דכ"ע לא פליגי דחזי לי'

פרש"י, שאם מטהר לי' משמח, ואם לא מטהר לי', לא מטמא לי' יותר מדמעיקרא, אלא מסגר לי' פעם שני'. ותמהו בתוס', דלמא פשה הנגע ויהי' טמא מוחלט. והוסיף בתוס' הרא"ש להק', דלמא יראה בו סימני טמא ויחליטנו [ויש להעיר למה לא הק' גם התוס' כן, וכן הק' המשל"מ שנביא לקמן, ד"ה והנה]. ולכן פי' תוס' דמה דכ"ע לא פליגי, היינו בתחלת הסגר ראשון, דאז לא שייך לדרוש לטהרו או לטמאו, שהרי יכול לשתוק [וביאר בהג' ראמ"ה, משום שאינו צריך לטהרו, שהרי כבר הוא טהור, משא"כ בתחלת הסגר שני, דאולי לא יהי' יכול לשתוק, דאם יראהו טמא, אם ישתוק, הוי כאילו הסגירו שנית, והתורה אמרה לא יסגירו שנית] וה"ה בסוף הסגר שני.

ובביאור דעת רש"י, כ' המשנה למלך (יו"ט ז, טז ד"ה והנראה) דס"ל לרש"י "דאין אנו חוששין שמא יולד לו סימני טומאה, דהיינו פשיון או שער לבן או מחי", וביאר בהערות להגרי"ש דכוונתו דאזלי' בתר חזקה דמעיקרא, דכיון דמעיקרא לא הי' סימנים אלו, מסתמא עדיין אין לו אותם סימנים [ובאמת המקור לדין חזקה מעיקרא הוא מדין נגעים, כמבואר בחולין דף י"א.], וא"כ, אין מקום לחוש דלאחר הסגר ראשון יהי' טמא, וא"כ שפיר חזינו לי' לכ"ע. ומה שבהסגר שני לא חזינו לי', אע"פ דלכא"ל עדיין שייך אותה חזקה גופא, כ' המשל"מ דרש"י אזיל בזה לשיטתו בפ"י על התורה, דכ' שם דאם עמד הנגע בעינו לסוף שבוע שני' של ההסגר, הרי הוא טמא בצרעת מוחלטת, וא"כ יוצא דאפי' אם אינו נשתנה כלום, יהי' טמא בסוף שבוע שני', ובזה נח' התנאים אם יכול הכהן לראותו או לא (ואין להק', לפי ר"מ דלא רואין בסוף שבוע שני לפי רש"י, דמסתמא לא נשתנה, מה בכך, הרי כיון דלר"מ לא יטמאו במועד, א"כ כמו בחול רואין אותו על הצד דנשתנה, כן לענין חול המועד).

אולם הק' המשל"מ, א"כ למה אמר ר' יוסי דאין רואין במוחלט, משום דחיישינן דלמא יראה בו סימני טהרה וימנע בזה משמחת יו"ט כיון דהשתא יהי' אסור באשתו, הלא יש כאן חזקה לא יתקטן הנגע. ותי' דכיון "דכל עצמנו אין אנו מראים אותו לכהן אלא משום דלמא נתחדש לו סימני טהרה ויטהרנו, דאל"ה הרי הוא טמא כמו שהי', והכהן אינו עושה שום פעולה בראייתו, משום הכי קאמר דאין רואין". וע' בהערות להגרי"ש דנתקשה בזה, סכ"ס הרי יש כאן חזקה שלא יתקטן, ומה אכפ"ל בכוונתו, וצ"ע.

א. כיצד מקרינ... בהוצא ודפנא וכו'

פי' בשו"ע (או"ח תק"מ, א') דההיתר לעשות באופנים אלו הוא משום דהו"ל מעשה הדיוט. אולם ע' במשנה ברורה שם (ד') שהביא מהפרי מגדים, דדייק דרך תיקון פירצה בעלמא מותר, אבל אם הי' צריך לגדור כל הגינה, אז אפי' מעשה הדיוט נמי יהי' אסור.

ב. ר' יוסף אמר בהוצא ודפנא, במתני'

תנא צר בצרור ואינו טח בטיט

כ' בשיטה לר' יחיאל מפריס, דהאי ברייתא לא שמייע לי' לר' יוסף, דאי הוה שמייע לי', לא הוה פליג עליה להחמיה א"נ, איכא למימר דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, האי מיירי בבנין אבנים, והאי מיירי בבנין של עץ.

ג. התם כדקתני טעמא, מפני הסכנה

הק' הריטב"א, מה הי' הה"א להביא סיוע משם, הא תני בפירוש שהוא מפני הסכנה. ותי' דיל' דרך הסתירה היתה מותרת רק מפני הסכנה, אבל בונה מותר אף בחצר בעלמא, דהא כיון שנסתה, וממילא אין בו סכנה, א"כ מה לי זה או חצר בעלמא, וע"ז דחי הגמ' דכולה מפני הסכנה היא, דמתירין לו לבנות כדי שלא לימנע מעיקרא מלסתרה.

ד. מתני' נמי דיקא

פרש"י, כר' חסדא, דגינה אינו בונה במועד כדרכו. ולכא"ל ק', מה הראי' לר' חסדא, הרי כל הראי' היא רק דבגינה מותר לתקן הפירצה, אבל מה הראי' שיש חילוק בין גינה לחצר בזה, דבבבא בונה כדרכו. וע' בריטב"א דמשמע דס"ל דעיקר הראי' לר' חסדא הוא דבגינה אינו יכול לבנות כדרכו, וע"ז אמר' דמתני' נמי דיקא, משום דאמר' דבשביעית בונה כדרכו, וא"כ ע"כ בגינה מיירי, דבבבא פשוט דבונה כדרכו בשביעית. והוסיף דאולי יש ג"כ להביא ראי' לסיום מימרת ר' חסדא מכאן, דכיון דנקט כותל גינה, מסתבר דדוקא קתני, אבל כותל חצר בונה כדרכו. אבל דחה הראי', די"ל דמשו"ה נקט גינה, לאשמעינן דמותר לקרות בשביעית, ולא חיישינן דמיחזי כשומר פירותיו בשביעית, ודברי רש"י עדיין צ"ע.

ה. ר"מ אומר רואין את הנגעים להקל, וכו'

הגדיר בהערות הגרי"ש דין זה, דהא יש עשה דחייב להראות נגעו לכהן, מהא דכתי' והובא אל הכהן, ובחול המועד אין עשה זה מחייבו להביא נגעו אל הכהן, וכמו דדרש"י לקמן (עמוד ב') מהא דכתי' וביום הראות בו, אלא דמ"מ ס"ל לר"מ דמותר להראות נגעו לכהן כדי ליטרה.

ו. אבל לא להחמיר

פרש"י, שאם מטמאו נמצא מצער במועד, והתורה אמרה ושמחת בחגך. והביא בהערות להגרי"ש דהרמב"ם לא כ' מקרא זה, אלא מהא דכתי' והפכתי חגיכם לאבל, דכ' הרמב"ם (יו"ט ז, טז) דאין רואין נגעים במועד, "שמא ימצא טמא, ונמצא חגו נהפך לאבל",